

Przedawnienie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Tylko do końca 2018 roku istnieje możliwość odzyskania przez gminy opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi należnych w roku 2013. Właściwe procedury trzeba wszcząć jak najwcześniej, a wszczęte prowadzić prawidłowo, aby móc wydać decyzje do końca 2018 roku. Terminowo przeprowadzone postępowania pozwolą gminom pozyskać znaczne środki finansowe – w zależności od przyjmowanych przez gminę stawek, opłaty za gospodarowanie odpadami mogą wynosić kilkaset złotych rocznie od jednego podmiotu.

Autorki: dr Jowanka Jakubek-Lalik*, Iwona Renz**

Na podstawie regulacji prawnych zawartych w rozdziale 3a ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jedn. DzU z 2013 r. poz. 1399 ze zm.), właściciele nieruchomości zamieszkałych i nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne, ponoszą opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Rady gmin otrzymały zaś uprawnienie do podejmowania uchwał, w których przyjmowały sposoby naliczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Na mocy tych uchwał mieszkańcy gminy składają deklaracje na temat sposobu segregowania odpadów, co wiąże się z naliczaniem stosownych stawek opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W wielu przypadkach jednak gminy nie przeprowadzały na bieżąco postępowań weryfikujących prawdziwość deklaracji mieszkańców, a czasem nawet do dziś nie od wszystkich zobowiązanych podmiotów otrzymują należne im opłaty.

Biorąc pod uwagę konieczność przeprowadzenia odpowiedniego postępowania administracyjno-podatkowego oraz zachowanie ustawowych terminów, aby nie doszło do przedawnienia roszczeń o opłaty, procedura oraz dokumenty wystawiane przez gminę winny spełniać wymagania przewidziane przez przepisy, a odpowiednie działania trzeba podjąć do końca roku 2018.

Krajowa Rada Regionalnych Izb Obrachunkowych (KR RIO) już w swoim sprawozdaniu z działalności za rok 2016 wskazywała, aby: „wprowadzić

mechanizm ujawnienia rozliczenia zrealizowanych dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w zestawieniu z wydatkami poniesionymi na finansowanie systemu”.

Izby obrachunkowe w prowadzonych kontrolach będą w szczególności badały skuteczność ściągania opłat, a także prawidłowość naliczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Szacuje się, że około 15 proc. gospodarstw domowych w każdej gminie nie składa deklaracji i nie uiszcza opłat. Także z tego względu

Gminy często popełniają błędy w postępowaniach zmierzających do odzyskania opłat za gospodarowanie odpadami, gdyż nie posiadają w tym zakresie stosownej praktyki, a doktryna i orzecznictwo nadal nie rozwiązują wielu praktycznych problemów, z którymi się borykają.

konieczne jest podjęcie skutecznych działań w tym zakresie, aby zapobiec przedawnieniu ich ściągalności.

Postępowanie bez jednolitej praktyki

Gminy często popełniają błędy w postępowaniach zmierzających do odzyskania opłat za gospodarowanie odpadami, gdyż nie posiadają w tym zakresie stosownej praktyki, a doktryna i orzecznictwo nadal nie rozwiązują szeregu praktycznych problemów, z którymi się borykają. Problemy powoduje także fakt, że w tych postępowaniach stosować należy przepisy ordynacji podatkowej, a nie kodeksu postępowania administracyjnego, do których najczęściej odwołują się pracownicy urzędów gminy.

W postępowaniu w sprawie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi konkretyzacja zobowiązania podatkowego następuje w formie władczej i nie ma podstaw do negocjowania wysokości obowiązku lub warunków zapłaty (wyłączona jest ugoda). Zasada ogólna brzmi, że zobowiązanie powstające z mocy decyzji w ogóle nie powstanie, jeżeli decyzja ustalająca to zobowiązanie została doręczona po upływie 3 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym powstał obowiązek podatkowy. Jednak, jeżeli podatnik nie złożył deklaracji w terminie przewidzianym w przepisach prawa podatkowego albo w złożonej deklaracji nie ujawnił wszystkich danych niezbędnych do ustalenia wysokości zobowiązania podatkowego, zobowiązanie podatkowe nie powstaje, pod warunkiem że decyzja ustalająca wysokość tego zobowiązania została doręczona po upływie 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym powstał obowiązek podatkowy.

Odwołania i ulgi

Wniesienie odwołania od decyzji w sprawie ustalenia wysokości zobowiązania podatkowego nie stanowi przeszkody do utrzymania jej w mocy przez organ odwoławczy oraz do uznania, że sprawa w postępowaniu odwoławczym została rozpoznana po upływie terminu przedawnienia prawa do wydania decyzji. Utrzymanie w mocy zaskarżonej decyzji nie jest bowiem powtórny merytorycznym orzeczeniem kreującym zobowiązanie podatkowe, lecz oznacza jedynie stwierdzenie, że decyzja organu pierwszej instancji, w wyniku któ-

Przykładowo więc, jeśli obowiązek podatkowy powstał z dniem 1.07.2013 r., a podatnik złożył prawidłową deklarację w przewidzianym terminie, przedawnienie nastąpiło 31.12.2016 r. (obowiązek podatkowy nie przekształcił się w zobowiązanie podatkowe). Jeśli zaś obowiązek podatkowy powstał z dniem 1.07.2013 r., a podatnik nie złożył deklaracji w przewidzianym terminie albo nie ujawnił w złożonej deklaracji wszystkich niezbędnych do ustalenia wysokości zobowiązania podatkowego danych, zobowiązanie podatkowe powstanie, jeśli doręczenie decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego nastąpi najpóźniej z dniem 31.12.2018 r.

rej powstało zobowiązanie podatkowe, była zgodna z prawem (por. wyrok SN z 27.06.1983 r., III ARN 8/83, OSNCP 1984/1, poz. 16, na tle art. 7 nieobowiązującej już ustawy z 19.12.1980 r. o zobowiązaniach podatkowych).

Warto pamiętać o tym, że ewentualne przyznanie ulgi w zapłacie tej opłaty traktowane jest jak ulga w zapłacie podatku, czyli obejmuje wszelkie formy zmniejszenia ciężaru podatku w sensie ekonomicznym. Każda zaś decyzja stanowiąca przyznanie ulgi, czyli uszczuplająca przychody uzyskiwane z tytułu podatku, musi zawierać wskazanie powodów, dla których zdecydowano o zmniejszeniu przychodu należnego budżetowi gminy. Jest to istotne zarówno z punktu widzenia ewentualnej kontroli gminy przez regionalną izbę obrachunkową, jak i zasady równego traktowania mieszkańców i podmiotów funkcjonujących na terenie gminy. Gminom opłaca się więc zainteresować postępowaniami w sprawie odzyskania należności za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Działania prowadzone prawidłowo i z poszanowaniem praw mieszkańców posłużą do dobrej oceny władz gminy, zarówno przez organy kontrolne, jak i samych mieszkańców, co pozwoli na dobre zaprezentowanie działań organów gminy w okresie wyborów samorządowych. ■

* Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

** Kancelaria Radcy Prawnego Iwony Renz, www.kancelaria-renz.com